

Asia: VN/19859/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta)

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Lapin liitto on maakuntaliitto ja aluekehitysviranomainen, jonka tehtävänä on kehittää ja edistää Lapin elinkeinoelämää ja lappilaisten hyvinvointia. Matkailun osalta Lapin liitto koordinoi Lapin matkailustrategian mukaista matkailun kehittämistä ja laajapohjaista verkostoyhteistyötä maakunnallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Lapin liitto lausuu lakiesityksestä seuraavaa:

Tästä lakiluonnoksesta lausuttaessa on huomioitava hallituksen 11.9.2020 julkaisema Testaa ja Tule - hybridistrategia ja sen määräykset, koska lakiluonnos on olennainen osa tätä kokonaisuutta.

Kokonaisuutena hallituksen strategia onnistuu ensimmäisessä tavoitteessaan eli pandemian leviämisen ehkäisyssä, mutta epäonnistuu toisessa tavoitteessaan eli kansainvälisen matkailun avaamisessa. Lakiluonnos ja laajemmin Tule ja Testaa -strategia eivät tässä muodossaan avaa matkailua siinä määrin, että siitä olisi hyötyä matkailuelinkeinon pelastamiseksi koronakriisissä.

Ilmaantuvuusrajan nostaminen 25:n on sinällään hyvä toimenpide, mutta tilanne muuttuu nopeasti ja siksi tärkeämpää on määritellä, millä ehdoin matkailijat pääsevät Suomeen ilmaantuvuusrajan ylittävistä maista. Vaatimus negatiivisesta testistä saavuttaessa Suomeen ja erityisesti toisen testin vaatimus 72 tunnin jälkeen vaikeuttavat kansainvälistä matkailua huomattavasti ja käytännössä lopettavat kokonaan esimerkiksi Lapille tärkeän joulunajan charterliikenteen. Testivaatimuksen seurauksena yli 72 h viipyvät matkailijat joutuvat olemaan karanteenissa tai karanteeninomaisissa olosuhteissa jopa neljä päivää tai enemmän matkansa aikana. Tämä on vaatimus, johon kukaan

matkailija tai vastuullinen matkanjärjestäjä ei suostu. Se myös asettaa matkailijat eriarvoiseen asemaan viipymän perusteella.

Lapissa on jo pitkään tehty työtä kestävän matkailun kehittämiseksi. Sen olennainen osa on viipymien pidentäminen ja tässä tavoitteessa on myös viime vuosina onnistuttu. Hallituksen esitys suosii alle 72 h matkailua, mikä on kestävän kehityksen kannalta ongelmallista. Matkanjärjestäjille matkan ja lentojen järjestäminen kolmen päivän välein on käytännössä mahdotonta, koska se tarkoittaa myös useiden jo etukäteen varattujen matkojen uudelleen aikatauluttamista. Tämä tulee johtamaan ennakkovarausten peruuntumisiin.

Lakiesityksen ongelmakohtia on käsitelty yksityiskohtaisemmin muissa lausunnon kohdissa.

Ratkaisuna Lapin liitto esittää seuraavaa:

- Yli 72 h maassa viipyviltä vaadittavasta toisesta testistä ja karanteenista tulee luopua, ellei paikallinen tartuntatautiviranomainen Suomessa toisin määrää perustuen riskiarvioon.
- Lakiesityksen pykälä 153 b § (7.9.2020) sisältää vaatimukset ja määrittelyt negatiivisesta testituloksesta. Siinä on myös kirjattu valtioneuvostolle mahdollisuus säätää asetuksella poikkeusryhmiä, joilta negatiivista testiä ei vaadita. Lapissa on luotu yhteistyössä terveysviranomaisten kanssa COVID-19 riskienhallintaan perustuva matkailun toimintamalli, jonka avulla ryhmämatkailua voidaan toteuttaa terveysturvallisesti. Riskienhallintamallin mukaisessa matkustuskuplassa toteutettavan ryhmämatkan osallistujat tulee määritellä edellä mainituksi poikkeusryhmäksi, jolta ei edellytetä negatiivista testitulosta Suomeen saapussa.
- Karanteenista tulee luopua, mutta mikäli karanteeni-vaatimus pysyy laissa, esitämme, että riskienhallintamallin mukainen matkustuskupla hyväksytään karanteenivapaaksi.

Kuljetusyrityksen tarkastusvelvoitetta koskevat huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

-

Matkustajaan kohdistuvat velvollisuudet: huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Matkailijan näkökulmasta negatiivisen testin vaatimukseen liittyy useita ongelmia, joita on tarkemmin eritelty toisaalla lausunnossa. Matkanjärjestäjän näkökulmasta testivaatimukset tekevät matkojen myymisestä käytännössä mahdotonta. Kukaan ei osta matkaa, jonka aikana tulisi olla useita päiviä karanteenissa. Lisäksi ennakkovarautetut matkat ovat vaarassa, sillä malli suosii alle 72 h tunnin matkoja, mutta charterlennot tehdään usein kaksi kertaa viikossa eli vaihto on matkan neljäntenä päivänä. Toisin sanoen jo ennakkovarautetut matkat tulisi uudelleen aikatauluttaa.

Kohdennetut kysymykset:

Kuljetusyhtiöt: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla velvoitteilla? Kuinka tarkastusvelvoite olisi parhaiten toteutettavissa? Mitä kustannuksia ehdotus mahdollisesti aiheuttaa? Muita huomioita?

-

Matkailu- ja ravintolapalveluala: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla matkustajaan kohdistuvilla velvoitteilla? Ovatko ehdotetut toimenpiteet riittäviä? Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen ja matkailun terveysturvallisuuden?

Tästä lakiluonnoksesta lausuttaessa on huomioitava hallituksen 11.9.2020 julkaisema Testaa ja Tule - hybridistrategia ja sen määräykset, koska lakiluonnos on olennainen osa tätä kokonaisuutta.

Testivaatimukset ja karanteenit rajoittavat kansainvälistä matkailua huomattavasti ja vaikeuttavat liiksi matkailuelinkeinon toimintaa. Toimenpiteet ovat liian monimutkaisia ja käytännössä erittäin hankalia toteuttaa ja valvoa.

Negatiivisen testin vaatimukseen liittyy seuraavia ongelmia:

- Useissa maissa oireettomat henkilöt eivät pääse lainkaan testiin
- Testituloksen saaminen saattaa kestää yli 72 tuntia
- Testin hinta nousee useissa maissa liian korkeaksi, jolloin matkaa ei toteuteta
- On epäselvää, millainen hyväksyttävän testitodistuksen pitäisi olla ja/tai millä kielellä se pitäisi kuljetuspalvelun tarjoajalle esittää
- Miten käsitellään tilanne, jossa matkailija saapuu useamman maan kautta ja todistus voi siksi vanhentua
- Testin tarkastaminen ja valvonta aiheuttavat kustannuksia ja vaativat huomattavia henkilöresursseja

72 tunnin maassaolon jälkeen vaadittavaan toiseen testiin liittyy seuraavia ongelmia:

- Matkustajan, joka viipyy yli 72 tuntia, tulee olla karanteenissa tai karanteeninomaisissa olosuhteissa heti maahan saavuttuaan. Näinollen pidemmän viipymän matkustaja joutuu eriarvoiseen asemaan alle 72 h viipyvän matkustajan kanssa, jolta ei edellytetä karanteenia. Tämä tilanne koetaan eriarvoistavaksi, sillä matkustajan oikeuksia rajoitetaan viipymän perusteella, ei mahdollisen tartuntavaaran perusteella.
- Lapissa joulumatkailun viipymä on noin 1-5 vrk ja talvimatkailun noin 3-7 vrk. Yksikään matkailija ei saavu Lappiin, mikäli hänen pitää olla matkansa aikana useita päiviä karanteenissa tai karanteeninomaisissa olosuhteissa, eikä hän näin ollen voi osallistua esimerkiksi aktiviteetteihin.

- Toisen testin toteuttaminen ja valvonta aiheuttavat huomattavia kustannuksia ja vaativat henkilöresursseja
- On epäselvää, miten toisen testin toteuttaminen käytännössä järjestetään? Testinottoaikat, kuljetukset testiin, aikataulutus, kapasiteetti ja henkilöstöresurssien puute tulevat aiheuttamaan ongelmia.
- 72 h säännöt aiheuttavat huomattavia ongelmia matkanjärjestäjille jo ennakkovarattujen matkojen aikataulutukseen

Ratkaisuna Lapin liitto esittää seuraavaa:

- Yli 72 h maassa viipyviltä vaadittavasta toisesta testistä ja karanteenista tulee luopua, ellei paikallinen tartuntatautiviranomainen Suomessa toisin määrää perustuen riskiarvioon.
- Lakiesityksen pykälä 153 b § (7.9.2020) sisältää vaatimukset ja määrittelyt negatiivisesta testituloksesta. Siinä on myös kirjattu valtioneuvostolle mahdollisuus säätää asetuksella poikkeusryhmiä, joilta negatiivista testiä ei vaadita. Lapissa on luotu yhteistyössä terveysviranomaisten kanssa COVID-19 riskienhallintaan perustuva matkailun toimintamalli, jonka avulla ryhmämatkailua voidaan toteuttaa terveysturvallisesti. Riskienhallintamallin mukaisessa matkustuskuplassa toteutettavan ryhmämatkan osallistujat tulee määritellä edellä mainituksi poikkeusryhmäksi, jolta ei edellytetä negatiivista testitulosta Suomeen saapuessa.
- Karanteenista tulee luopua, mutta mikäli karanteeni-vaatimus pysyy laissa, esitämme, että riskienhallintamallin mukainen matkustuskupla hyväksytään karanteenivapaaksi.

Sisäministeriö: Mikä on ulkomaalaislain ja ehdotettujen säädösmuutosten välinen suhde, erityisesti liittyen matkustajan käännyttämiseen? Mahdollistavatko ehdotetut toimenpiteet sen, että todistus negatiivisesta testitodistuksen mukanaolosta ja tarkastuksesta voidaan toteuttaa riittävällä tavalla?

-

Sosiaali- ja terveysministeriö: Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla? Ovatko toimenpide-ehdotukset riittäviä turvaamaan Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyuden? Miten mahdolliset jälkitoimet huolehditaan (valvonta/uusintatestaus)?

-

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Millä edellytyksillä Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen maa/aluekohtaisesta kuljetusyritystä koskevasta tarkastusvelvollisuudesta?

-

Nikander Mervi
Lapin liitto - Lapin liitto, maakuntaliitto